

На спомин 50-х роковин смерті Тараса Шевченка, 1861 ²⁶/II 1911. *Сборникъ, посвященный памяти Т. Г. Шевченка. Видання комітету по упорядкуванню Шевченківських свят у Москві. Стор. 217. Москва, 1912. Ціна 1 р. 50 к.*

Торішнє ювілейне свято Тарасове, що на Україні через незалежні причини одбувалось здебільшого за „замкненими дверми“, перенеслось, як відомо, на чужину, на далеку північ. Москва й Петербург дали захисток поетові, якого й досі ще не легалізував зовсім час у рідному краї, і там же й одбулась найбільш імпозантна частина святкування; Москва й Петербург показали, що ім'я Шевченка шанують не тільки земляки поетові, а і всі люде, що по-людському думають і шукають у поезії вислову широко-людських думок та змаганнів. Великий, гарно виданий, прекрасно ілюстрований том останеться гарною пам'яткою Шевченківських днів у Москві.

В збірнику, надрукованому двома мовами—українською й російською, знайдемо з одного боку чисто фактичні відомости про організацію й упорядкування свята, а з другого—ті реферати про Шевченка, що були прочитані на святі. Огже маємо: „Шевченківські дні в Москві“ *О. Хвостова*, „Шевченко—народний поет“ *гр. Де-ла Барта*, „Шевченко серед поетів славянства“ академіка *Х. Корша*, „Мотиви поезії Т. Г. Шевченка“ *О. Калішевською*, „Шевченко як маляр“ *Ол. Новицькою*, „Тарасове свято в Москві 1891 року“ проф. *А. Яримською*, „Спомин“ про Шевченка *Ганни Барвінок*, „Висока могила“ *Х. Коломійченка*, бібліографію, адреси й привітання і т. и. Сила портретів Шевченка, репродукції з його власних малюнків та інших, що стосуються до Шевченка, надають збірникові принадного вигляду з'околу.

З статей, присвячених Шевченкові, взагалі цікавих, особливо визначаються акад. Корша та д. Новицького. Д. Корш поставив собі за мету визначити місце Шевченка серед великих славянських поетів. Аналізуючи з одного боку духові примети української нації, з другого творчість Шевченка, автор свої висновки подає перефразованим афоризмом Словацького: „Шевченко є таке ж божество, як Пушкін, але пробуваюче на своєму особливому сонці“. Тим сонцем для його служить його рідний народ. „Коли ви спитаєте,—каже шановний автор,—про того поета, що, можна сказати, втілює в собі український народ, ні один українець, безумовно, ані хвилини не замислиться і скаже: це Тарас Шевченко... Можна сміливо сказати, що зрозуміти Шевченка—уявляє те ж саме, що зрозуміти українську поезію“. Д. Новицький докладно характеризує заслуги Шевченка в сфері малярського мистецтва. „Признати, що як маляр Шевченко був вище ніж поет—розуміється, ми не можемо, знаючи, що як поет він став гордістю своєї отчини і давно вже оцінений з цього боку і всіми ни-

шими народами, про що яскраво свідчать численні переклади його на різні мови. Але я вказую ще раз, що і як маляр Шевченко не ухилявся від тої високої ідеї—любови до людськості, яка проходила червоною ниткою крізь всі його твори; він завжди і у всіх гаряче повстає проти кожного гніту людського духу, кличе до любови до всіх слабих, чи це діти, чи люде. яких доля пригнітила—всі вони однаково знаходять в нім свого гарячого заступника, який береться за перо чи пензель, що в ту хвилю у нього в руках. І ніякі авторитети не в силі примусити його говорити про инше або говорити инакше, ніж склалося в його власній душі^а.

Хоч загальну, зате виразну характеристику Шевченка-поета і Шевченка-маляра й дає московський збірник, який треба зачислити до визначних з'явищ у ювілейній літературі про Шевченка. Треба тільки завважити, що український текст не скрізь стоїть нарівні з російським—мовою, яка повинна б та й могла б бути краща.